

Raadsmemo

Aan	De gemeenteraad
Datum vergadering	14 augustus 2026
Onderwerp	Vaststelling beleidsregels eerder aanvragen transportcapaciteit woningbouw
Van	College
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Documentkenmerk	D-179552
Zaakkenmerk	Z-26-204407

Inhoud

Inleiding

Het college heeft op 14 augustus 2026 de Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouwprojecten Gemeente Beverwijk 2026 vastgesteld en uw Raad hierover te informeren.

Door netcongestie, een tekort aan beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnet, is tijdige aansluiting van woningbouwprojecten in Beverwijk en Wijk aan Zee niet langer vanzelfsprekend. Eerder heeft de Raad hierover de memo Stand van zaken Netcongestie ontvangen (D-174114), zie bijlage.

De partijen VNG, Klankbordgroepen gemeente, ACM, NBNL, IPO, BZK en EZK hebben het aanvraagproces voor een elektriciteit aansluiting aangepast naar het "proces eerder aanvragen". Vanaf 1 oktober 2026 kunnen gemeenten voor woningbouwprojecten eerder transportcapaciteit aanvragen bij de netbeheerder. Deelname vereist vastgestelde beleidsregels met een transparant toetsingskader. Het college heeft deze beleidsregels vastgesteld. Op basis van de beleidsregels moet de aanvraag op 1 oktober 2026 ingediend worden.

Wat betekent dit?

Om woningbouwprojecten een zo gunstig mogelijke positie op de wachtlijst voor transportcapaciteit te geven, kunnen gemeenten vanaf 1 oktober 2026 namens projecten eerder capaciteit aanvragen bij de netbeheerder. De wachtlijst wordt geprioriteerd volgens het prioriteringskader van het ACM (1. Netcongestieverzachters, 2. Veiligheid en 3. Eerste levensbehoefte (zoals wonen)).

Waarom nu beleidsregels vaststellen?

Regulier vraagt een ontwikkelaar pas een stroomaansluiting aan als er een onherroepelijke omgevingsvergunning en een huisnummerbesluit is. Dat is pas bij startbouw en dan is er waarschijnlijk geen capaciteit op het stroomnet. Dit kan leiden tot vertraging van het project. De (landelijke)woningbouwopgave maakt dat woningbouw in dit proces prioriteit heeft. Volgens de wet heeft de gemeente een lagere bewijslast. Dat betekent dat de gemeente al eerder een aanvraag kan doen en daarmee een plek op de wachtlijst kan reserveren voor het woningbouwproject. Dit kan vanaf 1 oktober 2026. Hiervoor levert de gemeente een projectenlijst aan met daarin een onderlinge prioritering. Om die lijst samen te kunnen stellen moet de gemeente vooraf beschikken over een transparant, objectief en niet discriminatoir toetsingskader.

In beleidsregels zijn objectieve criteria opgenomen om de volgordelijst te bepalen. De criteria zijn: start bouw, projectrijpheid en datum oplevering. De eerste landelijke aanvraagronde start op 1 oktober 2026.

Financiële gevolgen

Er zijn geen financiële consequenties voor de begroting van de gemeente. De gemeente schiet de aansluitkosten voor (20%) voor een ontwikkelaar, er wordt geen budget aangevraagd bij de gemeenteraad. De gemeente betaalt een voorschot op toekomstige aansluitkosten. Dit voorschot komt op de balans te staan. Wanneer een project tot uitvoering komt wordt het voorschot in rekening gebracht bij de projectontwikkelaar.

Vervolg

- Na vaststelling van de beleidsregels door het college wordt de aanvraagronde opengesteld voor initiatiefnemers.
- Na sluiting van de aanmeldtermijn, zal het college v de volgorde lijst voorlopig vaststellen.
- Na het verstrijken van de bezwaar termijn zal het college de lijst definitief vaststellen.
- De Raad zal geïnformeerd over de definitieve lijst.
- Vanaf 1 oktober zal op de door de netbeheerder bepaalde momenten de aanmeldingen bij Liander worden ingediend.

Conclusie

Met de vaststelling van de beleidsregels kan de gemeente gebruikmaken van de landelijke regeling voor het eerder aanvragen van transportcapaciteit. Hiermee wordt beoogd de gevolgen van netcongestie voor de woningbouwopgave in Beverwijk zoveel mogelijk te beperken.

Het college blijft de voortgang nauwgezet volgen en zal uw raad over het vervolg blijven informeren.

Bijlage(n)

- Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouwprojecten Gemeente Beverwijk 2026 (D-179152)
- Stand van zaken netcongestie (mei 2026) (D-174114)

Besluit van het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Beverwijk tot vaststelling van de Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouwprojecten Gemeente Beverwijk 2026.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beverwijk; gelet op artikel 160, eerste lid, aanhef en onder d, van de Gemeentewet, artikel 4:81, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 14 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek, en de artikelen 7.21 tot en met 7.23, en tabel 3 en 4 van bijlage 3, van de Systeemcode elektriciteit 2026;

besluit vast te stellen de volgende beleidsregels:

Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouwprojecten Gemeente Beverwijk 2026

Artikel 1. Definities

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- bestuursverklaring: door of namens het college afgegeven verklaring als bedoeld in artikel 7.21, derde en vierde lid, van de Systeemcode Elektriciteit 2026;
- BOPA: buitenplanse omgevingsplanactiviteit als bedoeld in de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet, zijnde een activiteit, inhoudende:
 - a. een activiteit waarvoor in het omgevingsplan is bepaald dat het verboden is deze zonder omgevingsvergunning te verrichten en die in strijd is met het omgevingsplan, of
 - b. een andere activiteit die in strijd is met het omgevingsplan;
- civielrechtelijke overeenkomst: koopovereenkomst, anterieure overeenkomst, erfpachtovereenkomst of ieder andere overeenkomst als bedoeld in tabel 4 van bijlage 3 van de Systeemcode Elektriciteit 2026 waaruit blijkt dat het project binnen een bepaalde tijd start;
- college: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beverwijk;
- congestiegebied: gebied binnen de gemeente waarvoor de netbeheerder heeft vastgesteld dat de transportcapaciteit op het elektriciteitsnet ontoereikend is als bedoeld in artikel 7.18 van de Systeemcode Elektriciteit 2026;
- netbeheerder: distributiesysteembeheerder als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet die het distributiesysteem voor elektriciteit beheert in het congestiegebied;
- project: realisatie van een basisbehoefte, zijnde de functie woonbehoefte als bedoeld in tabel 3 van bijlage 3 van de Systeemcode Elektriciteit 2026;
- projectlocatie: locatie waar het project zal worden ontwikkeld;
- projectontwikkelaar: een rechtspersoon, stichting, vereniging of natuurlijke persoon die een project realiseert of initieert;
- prioriteringsverzoek: verzoek om prioriteit bij de toewijzing van transportcapaciteit als bedoeld in artikel 7.21 van de Systeemcode Elektriciteit 2026;
- projectdossier: geheel van documenten ter onderbouwing van een prioriteringsverzoek en transportverzoek;
- transportcapaciteit: capaciteit voor het transport van elektriciteit op het distributienet;
- transportverzoek: verzoek tot het verzorgen van transport van elektriciteit als bedoeld in artikel 3.46, eerste lid, van de Energiewet;
- volgordelijst: de door de gemeente vastgestelde rangordelijst van woningbouwprojecten conform tabel 3 van bijlage 3 Systeemcode Elektriciteit 2026, waarvoor de gemeente prioriteringsverzoeken indient bij de netbeheerder.

Artikel 2. Toepassingsbereik

1. Deze beleidsregels zijn van toepassing op de plaatsing van projecten op de volgordelijst. Het gaat daarbij zowel om projecten van projectontwikkelaars als om projecten die de gemeente zelf realiseert of initieert.
2. Als een project de gemeentegrens overschrijdt treedt de gemeente in overleg met de betreffende buurgemeente over wie het project opneemt op haar volgordelijst, waarbij de hoofdregel geldt dat de gemeente waarbinnen het project hoofdzakelijk is gelegen het project opneemt op haar volgordelijst.

Artikel 3. Doel

Deze beleidsregels hebben tot doel:

- a. het uitwerken van de gemeentelijke bevoegdheid tot eerder aanvragen van transportcapaciteit en prioritering zoals aan de gemeente toegewezen in de Systeemcode Elektriciteit 2026;
- b. het bijdragen aan de realisatie van woonbehoefte in congestiegebieden, in uitvoering van de gemeentelijke zorgplicht voor voldoende woongelegenheden, die de grondslag vormt voor de opname van woonbehoefte in categorie 3 van het prioriteringskader van de Systeemcode Elektriciteit 2026;
- c. het waarborgen van een transparante, gelijke, objectieve en niet-discriminatoire verdeling van posities op de volgordelijst, in overeenstemming met de Didam-jurisprudentie (ECLI:NL:HR:2021:1778 en ECLI:NL:HR:2024:1661);
- d. het beperken van aansprakelijkheidsrisico's voor de gemeente als aanvrager van transportcapaciteit bij de netbeheerder, in het bijzonder het risico van schadevergoedingsclaims wegens ongelijke behandeling van projectontwikkelaars; en
- e. het bieden van rechtszekerheid over de wijze waarop de gemeente haar bevoegdheid als aanvrager van prioritering van transportcapaciteit uitoefent.

Artikel 4. Gelijke behandeling projecten

1. Een project waarbij de gemeente zelf opdrachtgever is, wordt op basis van dezelfde regels beoordeeld als projecten van projectontwikkelaars.
2. Een gemeentelijk project geniet geen voorrangpositie, tenzij een hogere positie op grond van de prioriteringsregels dit rechtvaardigt.
3. De gemeente motiveert op transparante wijze de positie van gemeentelijke projecten op de volgordelijst.

Artikel 5. Procedure verzoek opname volgordelijst

1. De periode voor het indienen van een verzoek tot plaatsing van een project op de volgordelijst vangt aan op de dag van publicatie van deze beleidsregels in het gemeenteblad.
2. Het in het eerste lid bedoelde verzoek kan worden ingediend tot en met 2 september 2026.
3. Opname van een project op de volgordelijst resulteert in een inspanningsverplichting van de gemeente om zich aantoonbaar in te spannen om transportcapaciteit voor het betreffende project te verkrijgen bij de netbeheerder, zonder dat de gemeente de beschikbaarheid of toewijzing van prioritering en transportcapaciteit garandeert.

Artikel 6. Opname op de volgordelijst op verzoek projectontwikkelaar

1. De projectontwikkelaar zorgt voor een volledig projectdossier van een project bij een verzoek tot opname op de volgordelijst waarbij hij voor het indienen van het verzoek gebruik maakt van het daartoe beschikbaar gestelde formulier.
2. De gemeente stuurt binnen vijf werkdagen een ontvangstbevestiging van het verzoek waarbij tevens wordt gewezen op de in artikel 14 genoemde rechtsbeschermingsprocedure.
3. Een verzoek dat onvolledig is, wordt niet in behandeling genomen. De gemeente stelt de projectontwikkelaar hiervan schriftelijk in kennis en informeert de projectontwikkelaar over de al dan niet bestaande mogelijkheid om het dossier nog aan te vullen.

4. Toewijzing op de volgordelijst is project en projectlocatie gebonden. Een verkregen toewijzing wordt niet overgeheveld naar een ander project of andere projectlocatie. Daarvoor moet een nieuw verzoek worden ingediend.

Artikel 7. Opname op de volgordelijst van eigen projecten

1. De gemeente zorgt voor een volledig projectdossier van een project dat zij initieert of realiseert voor opname op de volgordelijst.
2. Toewijzing op de volgordelijst is project en projectlocatie gebonden. Een verkregen toewijzing wordt niet overgeheveld naar een ander project of andere projectlocatie.

Artikel 8. Bestuursverklaring

De bestuursverklaring maakt onderdeel uit van het projectdossier en bevat:

- a. een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat de gevraagde transportcapaciteit noodzakelijk is voor de taken in de omschrijving van woonbehoefte algemeen en collectief, bedoeld in tabel 3 van bijlage 3 van de Systeemcode Elektriciteit 2026;
- b. een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat de gevraagde transportcapaciteit noodzakelijk is om te starten met de activiteiten of de taken, bedoeld in tabel 3 van bijlage 3 van de Systeemcode Elektriciteit 2026 en niet kan starten zonder de gevraagde transportcapaciteit;
- c. een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat de activiteit op korte termijn, na toekenning van de gevraagde transportcapaciteit en, voor zover van toepassing, na de realisatie van de aansluiting, zal starten;
- d. een verklaring dat de bewijsstukken, bedoeld in tabel 4 van bijlage 3 Systeemcode Elektriciteit 2026 compleet zijn;
- e. een verklaring dat de bestuursverklaring naar waarheid is ingevuld;
- f. instemming met het feit dat de met prioriteit toegekende transportcapaciteit wordt afgenomen als de verklaring niet naar waarheid is ingevuld of als er sprake is van vervalsing van de bewijsstukken genoemd in tabel 4, van bijlage 3 Systeemcode Elektriciteit 2026;
- g. als sprake is van kleinschalige onlosmakelijk verbonden activiteiten, een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat deze activiteiten nodig zijn om de woonbehoefte te realiseren; en
- h. als sprake is van collectieve voorzieningen, een deugdelijke motivering waaruit blijkt dat deze voorzieningen nodig zijn voor de woonfunctie.

Artikel 9. Rangordebepaling volgordelijst

De gemeente bepaalt de rangorde op de volgordelijst stapsgewijs op basis van de volgende stappen en legt de uitkomst daarvan schriftelijk vast:

Stap 1: start bouw

Als eerste stap vindt een rangschikkingsplaats op basis van de maand van start bouw, waarbij een project hoger wordt gerangschikt als de bouw eerder start. Hierbij moet de maand van start bouw voldoende concreet zijn onderbouwd.

Stap 2: projectrijpheid

Na de rangschikking van stap 1 stelt de gemeente de projectrijpheid van het project vast op basis van de beschikbare documenten in een onderrangorde van één tot en met zeven:

Rangorde:	Beschikbare documenten:
1	Er is een civielrechtelijke overeenkomst, en een onherroepelijk omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit verleend voor de projectlocatie.
2	Er is een civielrechtelijke overeenkomst, en een onherroepelijk omgevingsplan vastgesteld of onherroepelijke vergunning voor en BOPA verleend voor de projectlocatie.

3	Er is alleen een onherroepelijk omgevingsvergunning verleend voor de projectlocatie.
4	Er is alleen een civielrechtelijke overeenkomst.
5	Er is alleen een omgevingsplan vastgesteld of vergunning voor een BOPA verleend voor de projectlocatie
6	Er zijn andere bewijsstukken waardoor een project in aanmerking komt voor prioritering.

Stap 3: datum oplevering

Binnen de op basis van de stappen 1 en 2 gemaakte onderverdeling vindt een onderverdeling plaats op basis van de verwachte opleverdatum, waarbij een project hoger wordt gerangschikt als de verwachte oplevering eerder plaatsvindt.

Artikel 10. Loting bij gelijke rangordebepaling volgordelijst

1. Als twee of meer projecten op basis van artikel 9 dezelfde positie behalen, bepaalt de gemeente de onderlinge volgorde door middel van een openbare loting.
2. De loting vindt plaats op een vooraf bekendgemaakte datum en locatie.
3. Betrokken projectontwikkelaars worden tijdig uitgenodigd om de loting bij te wonen.
4. De uitkomst van de loting is bindend. De gemeente legt de uitkomst schriftelijk vast.

Artikel 11. Transparantie en motivering

1. De gemeente motiveert de vastgestelde volgordelijst transparant en toetsbaar door per project de toepassing van de stappen 1 tot en met 3 en eventuele loting te vermelden.
2. Op verzoek van de projectontwikkelaar verstrekt de gemeente een schriftelijke toelichting op de positie die aan zijn project is toegekend.

Artikel 12. Bekendmaking volgordelijst

1. De gemeente maakt de vastgestelde volgordelijst openbaar via de gemeentelijke website en het gemeenteblad, uiterlijk twee weken voor de datum van indiening bij de netbeheerder.
2. Op de gepubliceerde volgordelijst staat per project vermeld: de projectnaam, de locatie, het aantal woningen, en de positie op de lijst.

Artikel 13. Rechtsbescherming

1. Een projectontwikkelaar die bezwaar heeft tegen zijn positie op de volgordelijst of tegen de afwijzing van zijn verzoek tot plaatsing op de volgordelijst kan binnen tien kalenderdagen na bekendmaking van de volgordelijst schriftelijk bezwaar indienen bij de gemeente. Na deze termijn vervalt het recht om bezwaar in te dienen.
2. Een projectontwikkelaar die bezwaar heeft tegen zijn positie op de volgordelijst of tegen de afwijzing van zijn verzoek tot plaatsing op de volgordelijst kan na de in het eerste lid bedoelde bezwaarprocedure binnen tien dagen een kort geding aanhangig maken. Na deze termijn vervalt het recht om een kort geding aanhangig te maken.
3. Door indiening van een verzoek overeenkomstig artikel 6 stemt de projectontwikkelaar uitdrukkelijk in met de in dit artikel geregelde rechtsbeschermingsprocedure.

Artikel 14. Wijziging en intrekking van de volgordepositie

1. De gemeente kan de positie van een project op de volgordelijst wijzigen of intrekken als:
 - a. de projectontwikkelaar aantoonbaar onjuiste of onvolledige informatie heeft verstrekt;
 - b. het project naar het oordeel van de gemeente aantoonbaar niet meer voor realisatie in aanmerking komt;
 - c. de projectontwikkelaar het project heeft gewijzigd en dit een herbeoordeling vergt;
 - d. het project naar het oordeel van de gemeente onuitvoerbaar is geworden.

2. Een herbeoordeling na wijziging van het project kan betekenen dat het project een andere (hogere of lagere) plek op de volgordelijst zal krijgen.
3. De gemeente stelt de intrekking of wijziging vast en stelt de projectontwikkelaar hiervan onverwijld in kennis.
4. Wijzigen op grond van dit artikel is slechts mogelijk zolang de volgordelijst nog niet door de gemeente is ingediend bij de netbeheerder

Artikel 15. Indienen verzoek conform volgordelijst

1. De gemeente verzoekt de netbeheerder conform de positie op de volgordelijst het prioriteringsverzoek en transportverzoek in behandeling te nemen nadat de bezwaartermijn, bedoeld in artikel 13 is verstreken, dan wel – als tijdig bezwaar is ingediend – nadat op het bezwaar is beslist.
2. De gemeente dient uitsluitend prioriteringsverzoeken en transportverzoeken in waarvoor financiële dekking bestaat voor de aanbataling aan de netbeheerder op grond van:
 - a. financiële afspraken met een projectontwikkelaar, waarbij de projectontwikkelaar zich verplicht tot het voldoen van de financiële verplichtingen aan de netbeheerder en daarvoor materiële zekerheid biedt; of
 - b. de door de gemeenteraad vastgestelde begroting.
3. De gemeente stemt het indienen van de prioriteringsverzoeken af met de andere gemeenten binnen het congestiegebied zodat het verzoek met de hoogste rangorde op grond van de in artikel 9 en 10 genoemde criteria binnen het congestiegebied ook bovenaan de lijst van de netbeheerder komt.

Artikel 16. Inwerkingtreding

Deze beleidsregels treden in werking op de dag na publicatie.

Artikel 17. Citeertitel

Deze beleidsregels worden aangehaald als de: Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouwprojecten Gemeente Beverwijk 2026

Aldus vastgesteld in de vergadering van 11 augustus 2026.

De burgemeester,
De secretaris,

Toelichting bij het besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beverwijk tot vaststelling van de Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouwprojecten gemeente Beverwijk 2026.

Algemeen

Inleiding

Met deze beleidsregels geeft de gemeente Beverwijk invulling aan de wijze waarop zij omgaat met haar op grond van de Systeemcode Elektriciteit 2026 en de Energiewet bestaande bevoegdheid om prioriteringsverzoeken en transportcapaciteitsverzoeken in te dienen voor de functie woonbehoeft bij de netbeheerder.

Aanleiding

Netbeheerders hebben onvoldoende elektriciteitstransportcapaciteit om alle aanvragen voor nieuwe of zwaardere aansluitingen te voldoen. Voor onder andere woningbouwprojecten heeft dit concrete gevolgen. Projecten die planologisch gereed zijn, komen niet van de grond door een

gebrek aan beschikbare aansluiting. In veel regio's dreigen projecten vertraging op te lopen of te stranden.

Netbeheerders kenden transportcapaciteit tot voor kort toe op volgorde van binnenkomst, het zogenaamde 'first come, first served'-principe. Dit systeem houdt echter niet genoeg rekening met de maatschappelijke urgentie van bepaalde projecten en de behoefte om die voorrang te verlenen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) heeft daarom op 2 december 2025 het Codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken vastgesteld (gepubliceerd in Staatscourant 2025, nr. 42323, in werking getreden op 1 januari 2026). Dit Codebesluit verplicht netbeheerders om in congestiegebieden af te wijken van het 'first come, first served'-beginsel en in plaats daarvan te werken met landelijke voorrangsregels op basis van maatschappelijk belang. Binnen de prioritering categorieën 2 en 3, evenals voor niet-prioritaire partijen, blijft 'first come, first served' bestaan, waarbij de datum van aanvraag van transportcapaciteit leidend is. Dit kader is later opgenomen in de Systeemcode Elektriciteit 2026 en aangevuld tot het nu geldend recht.

De Systeemcode Elektriciteit 2026 onderscheidt drie prioriteitscategorieën:

1. Netcongestieverzachers — partijen die direct bijdragen aan het vergroten van de beschikbare netcapaciteit;
2. Veiligheid — partijen waarvan het niet aansluiten een directe bedreiging vormt voor de nationale veiligheid of volksgezondheid;
3. Basisbehoeften — partijen die voorzien in een eerste levensbehoefte, waaronder woonbehoefte.

Vanaf 1 juli 2026 worden groot- en kleinverbruikers in één en dezelfde rangorde beoordeeld. Er is geen overgangperiode voorzien: alle aanvragen worden vanaf dat moment aan de nieuwe voorrangsregels getoetst.

Gemeenten kunnen vanaf 1 oktober 2026 gebruikmaken van de werkwijze 'Eerder aanvragen in het planproces'. Deze werkwijze stelt gemeenten in staat om al in een vroeg planningsstadium transportcapaciteit te reserveren voor onder meer woningbouw, ook al voordat een ontwikkelaar definitief betrokken is. De bewijsvereisten voor dit aanvragen zijn hiervoor specifiek op gemeenten toegesneden (tabel 4 van bijlage 3 van de Systeemcode Elektriciteit 2026).

Als aanvrager van transportcapaciteit ten behoeve van derden, bevindt de gemeente zich in een dubbele rechtsrelatie. Enerzijds als contractpartij jegens de netbeheerder, anderzijds met projectontwikkelaars en andere initiatiefnemers die aanspraak maken op die capaciteit. Hoewel het aanvragen van transportcapaciteit een privaatrechtelijke bevoegdheid is, moet de gemeente daarbij op grond van artikel 14 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek de beginselen van behoorlijk bestuur in acht nemen, en met name het gelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel. De Hoge Raad heeft dit bevestigd in de Didam-arresten (ECLI:NL:HR:2021:1778 en ECLI:NL:HR:2024:1661).

De VNG heeft gemeenten bij ledenbrief van 16 april 2026 opgeroepen vóór 1 oktober 2026 beleidsregels vast te stellen, zodat aanvragen op die datum gereed zijn voor indiening. De onderhavige beleidsregels zijn opgesteld om een juridisch houdbaar vertrekpunt te bieden voor de inrichting van de gemeentelijke aanvraagrol.

Doelstelling

De doelstelling van deze beleidsregels is om de gemeentelijke bevoegdheid tot het aanvragen van elektriciteitstransportcapaciteit voor woningbouwprojecten op een transparante, objectieve en niet-discriminatoire wijze in te richten. De gemeente geeft daarmee uitvoering aan haar taak om te voorzien in voldoende woongelegenheid. Deze taak kan in gebieden met netcongestie niet meer vanzelfsprekend tot uitvoering worden gebracht.

De gemeente heeft via de Systeemcode Elektriciteit 2026 de mogelijkheid om als aanvrager vroeg in het planproces transportcapaciteit te reserveren voor woningbouw. Deze aanvragen hebben gevolgen voor de verdeling van schaarse transportcapaciteit door de netbeheerder. Gelet op de impact op deze schaarsteverdeling is een transparante, objectieve en niet-discriminatoire werkwijze vereist op grond van artikel 14 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek. Deze beleidsregels voorzien daarin. De beleidsregels stellen de rangschikkingscriteria vast, beschrijven de aanvraagprocedure en borgen de gelijke behandeling van gemeentelijke en andere projecten.

Verhouding tot andere regelgeving

De beleidsregels zijn vastgesteld op grond van:

- Artikel 160, eerste lid, aanhef en onder d, van de Gemeentewet: het college is bevoegd tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten.
- Artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht: een bestuursorgaan kan beleidsregels vaststellen met betrekking tot een hem toekomende bevoegdheid.
- De artikelen 7.21 tot en met 7.23, en tabel 3 en 4 van bijlage 3 van de Systeemcode Elektriciteit 2026: het ACM-prioriteringskader stelt eisen aan de verdeling van transportcapaciteit in congestiegebieden en de gemeentelijke rol.
- Artikel 14 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek: een bevoegdheid die iemand krachtens het burgerlijk recht toekomt, mag niet worden uitgeoefend in strijd met geschreven of ongeschreven regels van publiek recht. Hieruit vloeit de verplichting voort het gelijkheidsbeginsel in acht te nemen bij privaatrechtelijk handelen.

De beleidsregels vullen het ACM-prioriteringskader aan op het niveau van de gemeente. Daarbij beperken de beleidsregels zich tot de prioriteitsfunctie: woonbehoefte (subfuncties: algemeen en collectieve woonvormen). Deze beleidsregels hebben geen betrekking op andere functies waarvoor de gemeente gelet op artikel 7.21 en tabel 3 van bijlage 3, van de Systeemcode Elektriciteit 2026 bevoegd is een prioriteringsverzoek in te dienen. Zij bepalen ook niet welke projecten prioriteit krijgen ten opzichte van andere aanvragers bij de netbeheerder, dat is immers de exclusieve bevoegdheid van de netbeheerder op grond van het ACM-prioriteringskader, maar regelen de interne gemeentelijke rangschikking die bepaalt welke verzoeken de gemeente indient en in welke volgorde.

De beleidsregels laten de bevoegdheden op grond van de Omgevingswet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Huisvestingswet onverlet. De gemeente kan Omgevingswet-instrumenten, zoals het regionale programma en het omgevingsplan benutten om projecten voor te bereiden op het ACM-prioriteringskader.

VNG-modelbeleidsregels

Bij het opstellen van deze beleidsregels is gebruik gemaakt van de VNG-modelbeleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouwprojecten.

Inspraak

Bij het opstellen van deze beleidsregels is geen inspraakprocedure gevolgd. De aansprakelijkheidsrisico's voor de gemeente als gevolg van het niet tijdig vaststellen van beleidsregels met betrekking tot de aanvraag van prioriteit voor transportcapaciteit maken dat sprake is van spoedeisend belang bij het vaststellen van deze beleidsregels, waardoor inspraak niet kon worden afgewacht.

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die verdere toelichting behoeven, worden hieronder nader toegelicht.

Artikel 1. Definities

De begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt hebben dezelfde betekenis als in de Energiewet en de Systeemcode elektriciteit 2026. De in die regelingen gedefinieerde begrippen worden dan ook niet opnieuw gedefinieerd in deze beleidsregels.

Civielrechtelijke overeenkomst

De definitie van 'civielrechtelijke overeenkomst' volgt de bewijslastcriteria van tabel 4 van bijlage 3 van de Systeemcode Elektriciteit 2026.

Project

De definitie van 'project' volgt tabel 3 van bijlage 3 van de Systeemcode elektriciteit 2026. Als een project meerdere fases bevat dan wordt elke fase op grond van deze definitie als afzonderlijk project beschouwd. Dit sluit aan bij de systematiek van de Systeemcode elektriciteit 2026, op basis waarvan voor elke fase een afzonderlijke aanvraag wordt ingediend.

Volgordelijst

De definitie van 'volgordelijst' sluit aan bij het prioriteringskader van artikel 7.21 van de Systeemcode Elektriciteit en de werkwijze 'Eerder aanvragen' zoals beschreven in de VNG-ledenbrief lbr-26-010 (april 2026).

Artikel 2. Toepassingsbereik

Door het toepassingsbereik helder af te baken wordt voorkomen dat deze beleidsregels worden toegepast op situaties waarvoor zij niet zijn geschreven. De gemeente vervult bij de werkwijze 'Eerder aanvragen' een intermediaire rol tussen netbeheerder en marktpartijen. Deze intermediaire positie brengt een dubbele rechtsrelatie mee: enerzijds met de netbeheerder als contractspartij voor transportcapaciteit, anderzijds met projectontwikkelaars die aanspraak maken op die capaciteit. Artikel 2 bakent af op welke beslissingen de beleidsregels van toepassing zijn. Het gaat om realisatie van de basisbehoefte woonbehoefte als bedoeld in tabel 3 van bijlage 3 van de Systeemcode Elektriciteit 2026. In dat kader hanteert de gemeente een volgordelijst, waarop projecten geplaatst worden met het oog op het indienen van een transportverzoek en prioriteringsverzoek bij de netbeheerder. De regels hebben daarmee ook betrekking op de keuze om projecten niet op de volgordelijst te plaatsen.

De gemeente kent binnen haar gemeentegrenzen meerdere congestiegebieden. Omdat de prioritering door de netbeheerder is gekoppeld aan een congestiegebied is het aan de gemeente om ook per congestiegebied een prioriteringsverzoek in te dienen.]

De gemeente gaat uiteraard niet over de wijze waarop een buurgemeente haar bevoegdheden uitoefent. Op het moment dat een project de gemeentegrens overschrijdt, treedt de gemeente daarom in overleg met de buurgemeente om af te stemmen wie het prioriteringsverzoek in zal dienen bij de netbeheerder. Uitgangspunt voor de inzet daarbij is dat de gemeente waarbinnen het project hoofdzakelijk is gelegen het project opneemt op haar volgordelijst en het prioriteringsverzoek indient.

Artikel 3. Doel

De rol die de gemeente heeft op grond van de Systeemcode Elektriciteit 2026 betreft het uitoefenen van een privaatrechtelijke rechtshandeling. Het gaat om het contracteren van transportcapaciteit met de netbeheerder. Dit is het sluiten van een overeenkomst. Van een besluit in de zin van artikel 1:3 Algemene wet bestuursrecht is geen sprake. Besluiten ter voorbereiding van een privaatrechtelijke rechtshandeling zijn uitgesloten van de mogelijkheid van bezwaar en beroep (artikel 8:3, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht). Eventuele conflicten zullen aan de civiele rechter moeten worden voorgelegd. De gemeente oefent de bevoegdheid tot het aanvragen van transportcapaciteit bij de netbeheerder uit als een privaatrechtelijke bevoegdheid en is daarbij gebonden aan de beginselen van behoorlijk bestuur op grond van artikel 14 van Boek

3 van het Burgerlijk Wetboek, de wettelijke grondslag van het gelijkheidsbeginsel in de Didam-jurisprudentie.

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

De Hoge Raad heeft in het Didam-I arrest (26 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1778) bepaald dat overheden bij vervreemding van onroerend goed het gelijkheidsbeginsel in acht moeten nemen en gelijke kansen aan potentiële gegadigden moeten bieden. In het Didam-II arrest (15 november 2024, ECLI:NL:HR:2024:1661) heeft de Hoge Raad deze lijn aangescherpt en de toepassing van de beginselen van behoorlijk bestuur – waaronder zorgvuldigheid, gelijkheid, evenredigheid en motivering – ook buiten de context van gronduitgifte bevestigd. Artikel 14 van Boek 3 van het Burgerlijk wetboek bepaalt dat een bevoegdheid krachtens burgerlijk recht niet mag worden uitgeoefend in strijd met geschreven of ongeschreven recht.

De gemeente handelt bij het aanvragen van prioriteit en transportcapaciteit privaatrechtelijk, maar is desondanks als bestuursorgaan gebonden aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Het gelijkheidsbeginsel verplicht de gemeente niet tot een formele aanbesteding, maar wel tot een openbare, transparante procedure met vooraf bekendgemaakte, objectieve en toetsbare criteria. Afwijking is slechts gerechtvaardigd als slechts één gegadigde in aanmerking kan komen (de 'unieke gegadigde'-uitzondering), en dit moet vooraf gemotiveerd en gepubliceerd worden.

Uitwerking

De beleidsregels hebben tot doel uitwerking te geven aan deze plichten. Zo dragen deze beleidsregels bij aan de realisatie van woningen in congestiegebieden binnen de kaders waaraan de gemeente moet voldoen.

Artikel 4. Gelijke behandeling projecten

De gelijke behandeling van gemeentelijke en private projecten is een cruciaal element van de Didam-doctrine. Artikel 4 borgt het gelijkheidsbeginsel door expliciet te bepalen dat gemeentelijke projecten niet worden bevoordeeld en dat de gemeente transparant is over de motivering van de rangorde van eigen projecten ten opzichte van projecten van projectontwikkelaars.

Artikel 5. Procedure verzoek opname volgordelijst

Het bieden van een transparante verdelingsprocedure, door vooraf kenbaar te maken wanneer een verzoek kan worden ingediend vormt een belangrijk element van de Didam-doctrine. De beleidsregels voorzien in een transparante selectieprocedure, waarbij artikel 5 voorziet in het vooraf kenbaar maken van het proces en de daaraan verbonden tijdvakken.

Door de aanvraagperiode direct te koppelen aan de publicatie van de beleidsregels is voor iedere projectontwikkelaar onmiddellijk duidelijk wanneer een verzoek kan worden ingediend. Door het benoemen van een concrete einddatum kan er ook geen misverstand bestaan over voor welke datum het verzoek moet worden ingediend om in aanmerking te komen voor plaatsing op de volgordelijst op basis waarvan de gemeente het verzoek om prioritering in zal dienen.

De gemeente gaat uitsluitend een inspanningsverplichting aan jegens de projectontwikkelaar. Bij een resultaatsverplichting zou de gemeente instaan voor de daadwerkelijke toewijzing van transportcapaciteit, waarbij aansprakelijkheid op grond van wanprestatie open zou staan bij niet levering. Dat is niet mogelijk, nu niet de gemeente, maar de netbeheerder daarover gaat.

Artikel 6. Opname op de volgordelijst op verzoek projectontwikkelaar

Een helder aanvraagproces is essentieel voor een rechtmatige uitvoering. Artikel 6 regelt daarom de aanvraagprocedure en bepaalt de informatiestroom tussen de projectontwikkelaar en de gemeente die de basis vormt voor de rangschikking.

Voor de aanvraag van transportcapaciteit en prioritering moeten gemeenten zorgen voor een volledig projectdossier dat kan worden ingediend bij de netbeheerder. Van de projectontwikkelaar die de gemeente verzoekt om een project op de prioriteringslijst te zetten met het oog op het doen van een transportverzoek en prioriteringsverzoek wordt verwacht dat hij daartoe de noodzakelijke informatie aanlevert. De gemeente stelt met het oog hierop een standaardaanvraagformulier beschikbaar waarin alle vereiste gegevens worden gevraagd. Dit formulier is te vinden op de gemeentelijke website en bevat tevens het in artikel 13, derde lid genoemde akkoord met de van toepassing zijnde bepalingen omtrent de rechtsbescherming.

Aanvraag transportcapaciteit

Een volledig projectdossier bevat voor het onderdeel transportcapaciteit ten minste:

- a. naam, contactgegevens en rechtsvorm van de gemeente, dan wel naam, contactgegevens en rechtsvorm van de projectontwikkelaar;
- b. omschrijving en locatie van het project, onder vermelding van het type bouw (hoogbouw, laagbouw of een combinatie) en de geografische begrenzing van het projectgebied (bij voorkeur als polygoon);
- c. het verwachte totale aantal en type woningen (sociaal, midden huur, koop);
- d. de verwachte elektrische belasting van het project, omvattende:
 - 1 het aantal en de grootte (doorlaatwaarde) van de benodigde aansluitingen, uitgesplitst naar wooneenheden, collectieve voorzieningen en onlosmakelijk verbonden activiteiten;
 - 2 de op planniveau gehanteerde wijze van verwarmen, als meest bepalende factor in de netbelasting;
 - 3 de gewenste datum van de definitieve aansluitingen, uitgesplitst per projectfase en met een maximale looptijd van tien jaar na datum van indiening.

Aanvragen van prioritering volgens het prioriteringskader

Een volledig projectdossier bevat voor de aanvraag van prioritering (overeenkomstig tabel 4 van bijlage 3 Systeemcode Elektriciteit 2026) de volgende bewijsstukken die per subfunctie als volgt zijn vereist:

Woningbouw — algemeen:

1. Bestuursverklaring (zie artikel 5);
2. Civiele overeenkomst gemeente–ontwikkelaar (primair) óf omgevingsplan (fallback);
3. Optioneel: aanvullende bestuursverklaring (artikel 7.21, vierde lid, van de Systeemcode Elektriciteit 2026) + bewijsstuk bij kleinschalige activiteiten/collectieve voorzieningen.

Woningbouw — collectieve woonvormen:

1. Bestuursverklaring (zie artikel 5);
2. Overeenkomst over collectieve woonvorm (primair) óf omgevingsplan (fallback).

Verder is van belang:

1. Een verklaring afgegeven door de projectontwikkelaar over de juistheid en volledigheid van de verstrekte gegevens, ondertekend door een bevoegde vertegenwoordiger van de projectontwikkelaar, welke de gemeente vrijwaart voor aansprakelijkheden van onjuiste informatie jegens de netbeheerder;
2. Een verklaring afgegeven door de projectontwikkelaar over dat hij instemt met de op de procedure van toepassing zijnde rechtsbescherming, en dat zij hierbij expliciet akkoord gaat met de vervalltermijnen conform artikel 13;
3. Een verklaring dat het gaat om een inspanningsverplichting van de gemeente tot het aanvragen van prioritering en transportcapaciteit, niet een resultaatsverplichting; en
4. Indien voor het project op grond van de Omgevingswet een instructie als bedoeld in artikel 2.33 van de Omgevingswet is gegeven door gedeputeerde staten van de provincie, dan wel het project valt onder instructieregels van de provinciale omgevingsverordening (artikel 2.22 jo. artikel 2.6 van de Omgevingswet), of voor het project een projectbesluit als bedoeld in

artikel 5.44 van de Omgevingswet door de provincie is genomen, dient de aanvrager bij het projectdossier aan te tonen dat het project in overeenstemming is met deze provinciale besluiten dan wel dat de vereiste afstemming met of toestemming van gedeputeerde staten heeft plaatsgevonden.

Het projectdossier wordt ingediend via het webformulier. De gemeente bevestigt ontvangst van het dossier binnen twee werkdagen. Dit sluit aan bij de systematiek van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.

Een verzoek dat onvolledig is wordt niet in behandeling genomen. Het in het verzoek opgenomen project komt dan ook niet op basis van het verzoek in aanmerking voor opname op de volgordelijst. De gemeente stelt de projectontwikkelaar hiervan schriftelijk in kennis, waarbij ook wordt aangegeven in hoeverre het nog mogelijk is alsnog een volledig verzoek in te dienen. Dit is alleen mogelijk als de in artikel 5, tweede lid genoemde termijn voor het indienen van een verzoek nog niet is verstreken.

Het is niet mogelijk om op basis van een al ingediend verzoek een ander project aan te dragen dan waarvoor het verzoek is gedaan. Daarvoor moet, conform de daarvoor geldende bepalingen een nieuw verzoek worden ingediend.

Artikel 8. Bestuursverklaring

De bestuursverklaring is het centrale bewijsstuk van het prioriteringsverzoek. Deze stelt de netbeheerder in staat te toetsen of het verzoek daadwerkelijk betrekking heeft op een prioriteitswaardige activiteit en of de gevraagde transportcapaciteit noodzakelijk en reëel is. Zonder deugdelijk ingevulde bestuursverklaring is het verzoek incompleet en zal de netbeheerder de aanvraag afwijzen. De elementen in artikel 8 zijn cumulatief: alle onderdelen moeten zijn opgenomen. De eisen komen overeen met de eisen die zijn opgenomen in artikel 7.21, derde en vierde lid van de Systeemcode Elektriciteit 2026.

De Systeemcode Elektriciteit 2026 stelt dat partijen in de bestuursverklaring moeten onderbouwen dat de gevraagde transportcapaciteit nodig is voor de uitoefening van hun geprioriteerde taken, dat de capaciteit noodzakelijk is om te starten, en dat de activiteit op korte termijn na toekenning zal aanvangen. De elementen uit artikel 8 corresponderen rechtstreeks met deze Systeemcode Elektriciteit 2026-vereisten.

Artikel 9. Rangordebepaling volgordelijst

De prioriteringscriteria vormen de kern van deze beleidsregels. Zij bepalen de volgorde op de volgordelijst en dienen objectief, toetsbaar en redelijk te zijn. Dit zijn de drie eisen die de Didam-jurisprudentie stelt aan selectiecriteria.

Artikel 9 werkt de prioritering uit in drie achtereenvolgende stappen. Elke volgende stap is uitsluitend van toepassing wanneer de voorgaande stap geen onderscheid oplevert.

Stap 1 – Start bouw

Projecten met een eerder geplande maand van start bouw staan hoger op de volgordelijst dan projecten met een latere start bouw. Het gaat hier niet om een wens, maar om een start bouwmaand die is onderbouwd met: een planning, een overeenkomst, subsidievoorwaarden of een vergunning planning.

De bewijsstukken moeten de opgegeven start bouwdatum concreet en plausibel maken, op basis van bewijsstukken zoals opgesomd in de rangorde van stap 2. Een omgevingsplan of BOPA zonder verdere planningsonderbouwing volstaat in de regel niet om een specifieke start bouwmaand te staven. Een combinatie van een civielrechtelijke overeenkomst met een planning,

subsidieafspraken of vergunningsconditie biedt dat wel. De gemeente beoordeelt per geval of de bewijsstukken de opgegeven datum afdoende onderbouwen.

Stap 2- Projectrijpheid

Stap 2 is gebaseerd op de planologische en de privaatrechtelijke positie van het project. De rangschikking weerspiegelt de mate van realisatiezekerheid: hoe concreter de positie, hoe groter de kans dat de aangevraagde transportcapaciteit ook daadwerkelijk en tijdig wordt benut.

De hiërarchie van de bewijsstukken berust op de planologische zekerheid en de privaatrechtelijke binding. Voor de rangschikking zijn drie soorten bewijsstukken relevant: de omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit, de civielrechtelijke overeenkomst en het onherroepelijk omgevingsplan of de onherroepelijke vergunning voor een BOPA. Elk bewijsstuk vertegenwoordigt een andere mate van zekerheid over de realisatie van het project.

Een project wordt ingedeeld in de hoogste subcategorie waaraan het de vereiste bewijsstukken kan overleggen. Voldoet een project aan meerdere subcategorieën tegelijk, dan geldt de hoogste. De gemeente motiveert de indeling per project transparant.

Een anterieure overeenkomst, koopovereenkomst of exploitatieovereenkomst die voor 1 juli 2026 is gesloten, verleent geen automatisch recht op transportcapaciteit en levert evenmin een bevoorrechte positie op de volgordelijst op. Dergelijke overeenkomsten worden voor de toepassing van stap 2 gelijkgesteld met andere civielrechtelijke overeenkomsten die na 1 juli 2026 zijn gesloten. Zij kunnen bijdragen aan de projectrijpheidsonderbouwing, maar worden beoordeeld aan de hand van dezelfde rangorde als overeenkomsten die na inwerkingtreding zijn gesloten.

Onder categorie 6 onder stap 2 worden projecten bedoeld met de volgende bewijsstukken:

- Overeenkomst tussen gemeente en het Rijk over rijkssubsidies voor woningbouw.
- Prestatieafspraken tussen gemeenten en woningcorporaties.
- College- of raadsbesluit met gemeente als initiatiefnemer voor woningbouwontwikkeling.

Stap 4 – Datum van oplevering

Stap 4 is van toepassing wanneer na toepassing van de eerdere stappen nog geen onderscheid bestaat. De verwachte maand waarop het project wordt opgeleverd biedt de laatste onderscheiding tussen gelijkwaardige projecten. Een eerder verwacht tijdstip van oplevering geeft een sterkere aanwijzing dat de toegewezen transportcapaciteit ook daadwerkelijk en snel wordt benut. Dit sluit aan op het doel van het ACM-prioriteringskader: transportcapaciteit wordt toegewezen aan de partij die die capaciteit het eerst benut. Een project dat eerder zijn eerste woningen oplevert, doet al eerder een beroep op het net.

Artikel 10. Loting bij gelijke rangordebepaling volgordelijst

Loting als tiebreaker is noodzakelijk om te voorkomen dat gelijke gevallen ongelijk worden behandeld. De overgangsperiode bij de werkwijze 'Eerder aanvragen' brengt een specifiek risico mee: als alle projecten gelijktijdig worden ingediend en de selectiecriteria geen onderscheid bieden, kan loting als enige objectieve methode gelden. Loting is een door de rechtspraak erkende en objectieve methode bij gelijkwaardigheid van aanvragen. De openbaarheid van de loting is vereist om de transparantie te waarborgen en bezwaren te voorkomen.

De trekking kan digitaal uitgevoerd worden door een onafhankelijk systeem in aanwezigheid van een onafhankelijke getuige. De onafhankelijke getuige hoeft niet een notaris te zijn. De aanwezigheid van een onafhankelijke getuige neemt elke schijn van partijdigheid van de gemeente weg. De uitslag moet vastgelegd worden in een officieel proces-verbaal. Alle deelnemers worden individueel geïnformeerd over de uitslag en krijgen transparantie over hoe het proces is verlopen. Zij worden ook uitgenodigd om de loting bij te wonen.

Artikel 12. Bekendmaking volgordelijst

De publicatietermijn van twee weken vóór de datum van indiening door de gemeente is afgestemd op de bezwaartermijn van artikel 13. Aanvragers hebben tien kalenderdagen na bekendmaking van de volgordelijst om bezwaar te maken. De resterende dagen binnen de twee-weketermijn bieden de gemeente de benodigde verwerkingstijd om eventuele correcties naar aanleiding van bezwaar door te voeren en de definitieve volgordelijst in te dienen.

Artikel 13. Rechtsbescherming

Het aanvragen van transportcapaciteit is een privaatrechtelijke rechtshandeling van de gemeente op grond van artikel 160, eerste lid, onderdeel d, van de Gemeentewet. De volgordebeslissing is een handeling ter voorbereiding van die rechtshandeling. Van een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht is dan ook geen sprake. Bestuursrechtelijk bezwaar en beroep staan niet open voor de projectontwikkelaar. Er wordt desondanks gekozen om toch een alternatieve bezwaarprocedure te creëren.

De bezwaartermijn van tien kalenderdagen wijkt bewust af van de twintig-dagetermijn die in het aanbestedingsrecht geldt. Tien kalenderdagen is voldoende, omdat aanvragers voorafgaand aan indiening volledig zijn geïnformeerd over de selectiecriteria en de rangschikkingsmethode, en omdat het spoedeisende belang van de werkwijze 'Eerder aanvragen' — in het bijzonder de deadline van 1 oktober 2026 — een compacte procedure vereist die tijdige indiening van prioriteringsverzoeken bij de netbeheerder niet in gevaar brengt. Hierdoor krijgen aanvragers een concrete termijn om hun positie te beoordelen en zo nodig bezwaar te maken, zonder dat de procedure onnodig lang blokkerende werking heeft op de indiening bij de netbeheerder. Artikel 15, eerste lid, verankert die standstill.

Het tweede en derde lid introduceren een contractuele vervaltermijn voor twee onderscheiden rechtsmiddelen: het bezwaar bij de gemeente en de kortgedingprocedure bij de civiele rechter. Het recht op bezwaar bij de gemeente vervalt tien kalenderdagen na bekendmaking van de volgordelijst, tien kalenderdagen hierna vervalt het recht om een kortgedingprocedure aanhangig te maken. De contractuele grondslag maakt de termijn robuuster dan een eenzijdig door de gemeente vastgestelde termijn: zij berust op de wilsovereenstemming van de aanvrager, zodat een beroep op rechtsverwerking wegens het niet-tijdig aanwenden van een rechtsmiddel een sterkere basis heeft. De VNG Handreiking Toepassing Didam-regels in de gemeentelijke gronduitgiftepraktijk beveelt een dergelijke constructie aan.

Artikel 14. Wijziging en intrekking van de volgordepositie

De volgordepositiebepaling is een handeling ter voorbereiding van een privaatrechtelijke rechtshandeling; van een beschikking in de zin van de Algemene wet bestuursrecht is geen sprake.

Een volgordepositie wordt toegekend op basis van de informatie en het programma die de projectontwikkelaar op het moment van indiening heeft aangeleverd, of waarover de gemeente bij eigen projecten zelf over beschikt. De limitatieve gronden in het eerste lid kunnen rechtvaardigen dat de gemeente de positie herzielt. Intrekking of wijziging op andere gronden vindt niet plaats. Relevante wijzigingen zijn wijzigingen die van invloed zijn op de plaatsing op de volgordelijst, zoals bijvoorbeeld het moment van start bouw.

Over de wijziging in rangorde wordt transparant gecommuniceerd. Uiteraard kan wijziging alleen plaatsvinden voor zolang de volgordelijst nog niet is ingediend bij de netbeheerder. Op het moment dat de lijst is ingediend ligt de verdere verantwoordelijkheid bij de netbeheerder en kan die, op grond van de hem toekomende bevoegdheden, naar bevinden handelen. Hier speelt ook mee dat een wijziging die meer transportcapaciteit of een andere locatie vergt, op grond van de

Systeemcode Elektriciteit 2026 kwalificeert als een nieuw verzoek en daarmee de bestaande prioriteitspositie doet vervallen.

Artikel 15. Indienen verzoek conform volgordelijst

Het indienen van de transportverzoeken en prioriteringsverzoeken vormt het sluitstuk van een zorgvuldige selectieprocedure door de gemeente. Dit indienen vindt dan ook niet plaats eerst nadat projectontwikkelaars nog de gelegenheid hebben gehad om bezwaar te maken tegen de volgordelijst. Daarmee kunnen eventuele omissies worden hersteld, voordat er vervelende consequenties ontstaan. De gemeente volgt bij het indienen van de verzoeken de vastgestelde volgordelijst.

Met het indienen van een transportverzoek en een prioriteringsverzoek bij de netbeheerder gaat de gemeente financiële verplichtingen aan jegens de netbeheerder. Er moet namelijk een aanbetaling worden gedaan. Hiervoor is financiële dekking noodzakelijk. Deze dekking kan bestaan uit het feit dat een bij het project betrokken projectontwikkelaar zich verbindt tot het voldoen van deze kosten en daarvoor materiële zekerheid stelt, zodat de gemeente geen financieel risico loopt. Anders moet de gemeente voor het aangaan van deze verplichting financiële dekking hebben op de begroting. Het budgetrecht ligt namelijk bij de gemeenteraad. Deze financiële dekking kan verwerkt zijn binnen de begroting van het project of op basis van een andere begrotingspost waarmee de raad hiervoor middelen beschikbaar heeft gesteld. Deze bepaling betreft dan ook een financieringsvoorbehoud met betrekking tot het indienen van verzoeken bij de netbeheerder

De netbeheerder hanteert op grond van artikel 7.22, eerste lid, aanhef en onder b, van de Systeemcode elektriciteit 2026 voor de behandeling van de van gemeenten afkomstige verzoeken de volgorde op basis van volgorde van binnenkomst. Om te voorkomen dat eerst alle prioriteringsverzoeken van één gemeente, die toevallig het snelste is met indienen, bovenaan de volgordelijst van de netbeheerder komen te staan is gekozen voor afstemming met de andere gemeenten in het congestiegebied. Op deze wijze komt er binnen het congestiegebied een integrale volgordelijst tot stand. Aangezien dit het uitvoeringsproces van indiening betreft is dit in de beleidsregels niet nader uitgewerkt.

Raadsmemo

Aan	De gemeenteraad
Datum vergadering	30 juni 2026
Onderwerp	Stand van zaken netcongestie (mei 2026)
Van	S. Klaassen
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Documentkenmerk	D-174114
Zaakkenmerk	Z-26-204407

Inhoud

Inleiding

Met dit raadsmemo brengen wij u op de hoogte van de actuele ontwikkelingen rondom netcongestie, het nieuwe maatschappelijk prioriteringskader van de Autoriteit Consument & Markt (ACM), de gevolgen voor de gemeente Beverwijk en de regionale samenwerking binnen de IJmond.

Dit memo sluit aan op eerdere raadsmemo's over netcongestie ("Toelichting congestiemanagement Beverwijk", D-140776, maart 2025; "Nieuwsbrief Energieregio NHZ en update netcongestie", D-150890, september 2025; "Ontwikkelingen netcongestie, ACM-prioriteringskader", D-171548, april 2026). In deze eerdere memo's is reeds ingegaan op congestiemanagement, de gevolgen van netcongestie voor bedrijven en de eerste ontwikkelingen rondom het nieuwe prioriteringskader.

Netcongestie is inmiddels een landelijk vraagstuk met grote maatschappelijke en economische gevolgen. De belangrijkste oorzaak is dat de verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnet geen gelijke tred houden met de sterk groeiende vraag naar elektriciteit. Die vraag neemt toe door nieuwe aanvragen voor onder andere woningbouw, elektrificatie van bedrijven en de energietransitie, zoals de groei van zonnepanelen, laadpalen en warmtepompen.

Als in een regio sprake is van capaciteitstekort op het stroomnet spreken we van 'netcongestie'. Uiteindelijk moet voorkomen worden dat het elektriciteitsnet overbelast raakt en storingen ontstaan. In delen van Nederland zijn inmiddels wachttijden zichtbaar. Beverwijk bevindt zich, net als inmiddels vrijwel de gehele provincie Noord-Holland, in een congestiegebied.

Tot nu toe reserveerden netbeheerders een deel van de netcapaciteit voor kleinverbruikers, zoals huishoudens, woningbouwprojecten, laadpalen en mkb'ers. Daardoor konden deze partijen doorgaans nog aangesloten worden, zij het met enige vertraging. Dat verandert per 1 juli 2026. Vanaf dat moment vervalt de reservering voor kleinverbruikers en komt iedereen die in een congestiegebied een nieuwe aansluiting of een verzwaring wil aanvragen – groot én klein – op dezelfde wachtlijst totdat er opnieuw capaciteit beschikbaar is. Om ervoor te zorgen dat maatschappelijke functies, zoals woningbouw, onderwijs en zorg, niet volledig stilvallen, heeft de ACM een maatschappelijk prioriteringskader opgesteld. Dit kader bepaalt welke aanvragen bij schaarste voorrang krijgen en wordt in de periode tussen juli 2026 en januari 2027 gefaseerd ingevoerd. Hierover hebben wij u geïnformeerd middels het memo "Ontwikkelingen netcongestie, ACM-prioriteringskader" (D-171548, april 2026).

Wat verandert er met het ACM-prioriteringskader?

Om te zorgen dat in netcongestiegebieden belangrijke maatschappelijke functies zoals scholen, woningen en ziekenhuizen voorrang kunnen krijgen op een aansluiting, heeft de ACM een maatschappelijk prioriteringskader vastgesteld. Het kader bepaalt niet hoeveel extra ruimte er beschikbaar komt op het elektriciteitsnet, maar regelt uitsluitend de verdeling van de schaarse ruimte op het elektriciteitsnet. Het prioriteringskader werkt in feite vergelijkbaar met een wachtlijstsystematiek. Ook geprioriteerde projecten kunnen nog steeds op een wachtlijst terecht komen, maar krijgen wel voorrang op andere aanvragen.

Het kader bestaat uit drie categorieën:

1. **Congestieverzachters:** projecten die direct helpen om ruimte vrij te maken op het elektriciteitsnet krijgen de hoogste prioriteit. Hierbij kan gedacht worden aan grootschalige batterijsystemen, slimme energiesystemen, energiehubs en flexibel energiegebruik.
2. **Nationale veiligheid en vitale infrastructuur:** projecten die essentieel zijn voor veiligheid en continuïteit van de samenleving krijgen prioriteit. Denk hierbij aan ziekenhuizen, defensie, politie en noodhulpdiensten en waterbeheer.
3. **Essentiële basisbehoeften:** hieronder vallen onder andere woningbouw, scholen, openbaar vervoer en warmtevoorzieningen.

Alle overige aanvragen, zoals winkels, commerciële voorzieningen, laadpleinen, horeca, bioscopen en veel bedrijven, komen achter deze categorieën op de wachtlijst.

Maatschappelijke gevolgen

Het wegvallen van de reservering voor kleinverbruikers heeft grote gevolgen voor gemeenten, inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen. Landelijk wordt verwacht dat woningbouwprojecten kunnen vertragen, verduurzamingsprojecten onder druk komen te staan, ondernemers langer moeten wachten op aansluitingen en gemeenten steeds vaker keuzes moeten maken in ruimtelijke ontwikkeling op basis van beschikbare energie-infrastructuur.

De verwachting is dat de netcongestie in onze regio pas richting 2038 structureel wordt verlicht, met de realisatie van grootschalige uitbreidingen van het 380kV-hoogspanningsnet van TenneT, inclusief nieuwe verbindingen en hoogspanningsstations in Noord-Holland. Tot die tijd zal sprake blijven van grote schaarste en tijdelijke maatregelen.

Impact voor de gemeente Beverwijk

De intrede van het prioriteringskader maakt dat gemeenten een gewijzigde rol krijgen. Gemeenten treden in de nieuwe situatie voornamelijk informierend, faciliterend en coördinerend op. Tegelijkertijd hebben gemeenten geen directe invloed op de daadwerkelijke oplossing van netcongestie en kunnen zij niet bepalen welke individuele aansluiting uiteindelijk voorrang krijgt. De verantwoordelijkheid voor de verdeling van transportcapaciteit ligt primair bij de netbeheerders Liander en TenneT, binnen de landelijke kaders van de ACM.

Wel wordt van gemeenten verwacht dat zij vanaf 1 oktober 2026:

- Woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten vroegtijdig aanmelden.
- Projectinformatie actueel houden.
- Prognoses aanleveren voor toekomstige gebiedsontwikkelingen.
- Afstemming organiseren met netbeheerders.
- Inzicht geven in gebiedsontwikkelingen tot circa tien jaar vooruit.

Het nieuwe prioriteringskader vraagt een fundamenteel andere manier van werken. Netcapaciteit wordt steeds meer een bepalende factor binnen ruimtelijke ontwikkeling, woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming. Binnen de gemeente worden daarom momenteel overzichten opgesteld van relevante projecten en gebiedsontwikkelingen, zodat deze tijdig kunnen worden aangeleverd bij de netbeheerders en de provincie. Daarnaast wordt onderzocht hoe netbewust en netneutraal bouwen beter onderdeel kan worden van toekomstige gebiedsontwikkelingen.

Liander heeft een expliciete oproep aan gemeenten gedaan om (woningbouw)projecten die voldoende concreet zijn en binnen drie jaar starten, tijdig (uiterlijk 1 juli 2026) aan te melden. Die inventarisatie wordt uitgevoerd. In de meeste gevallen ligt der verantwoordelijkheid voor het aanvragen bij de initiatiefnemer.

Impact voor inwoners

Voor inwoners wordt de impact van netcongestie de komende jaren steeds zichtbaarder. Tot op heden konden kleinverbruikers doorgaans nog aangesloten worden op het net. Vanaf 1 juli 2026 verandert dit. Inwoners kunnen dan te maken krijgen met wachttijden voor nieuwe aansluitingen en voor verzwaring van bestaande aansluitingen en met beperkingen bij het plaatsen van bijvoorbeeld laadpalen en verduurzamen van hun woning.

Dat betekent niet dat inwoners direct zonder stroom komen te zitten, **Wel zijn uitbreidingen en nieuwe aansluitingen niet meer vanzelfsprekend.**

Impact voor kleine ondernemers

Kleine ondernemers en mkb-bedrijven worden sterk geraakt door de nieuwe systematiek. Ondernemers hebben elektriciteit nodig voor verduurzaming, elektrificatie van bedrijfsprocessen en laadvoorzieningen, maar ook voor uitbreiding van bedrijfsactiviteiten. Onder het nieuwe prioriteringskader vallen veel van deze aanvragen niet binnen de prioritaire categorieën. Hierdoor kunnen ondernemers langdurig op wachtlijsten terechtkomen, wat gevolgen kan hebben voor bedrijfsontwikkeling.

De gemeente ondersteunt ondernemers daarom onder andere via energiehub-initiatieven, met GreenBiz IJmond, Energieloketten, verduurzamingsprogramma's van de provincie (o.a. ontzorgingsprogramma MKB) en kennisdeling over slimmer energiegebruik.

Impact voor grote ondernemers en industrie

Grote ondernemers en industriële partijen ondervinden al langere tijd de gevolgen van netcongestie. Veel grootverbruikers staan inmiddels op wachtlijsten. Uit nieuwe informatie van Liander blijkt dat circa 680 grootverbruikersklanten aangesloten zijn in de gemeente Beverwijk, waarvan ongeveer 45 klanten op de wachtlijst staan voor een nieuwe aansluiting of verzwaring. Twee van deze aanvragen hebben prioriteit gekregen vanwege veiligheid of basisbehoeften.

Netcongestie raakt daarmee direct de economische ontwikkeling van de regio en kan gevolgen hebben voor verduurzaming van de industrie.

Gevolgen voor woningbouw

Netcongestie heeft directe gevolgen voor woningbouwprojecten. Waar woningbouwprojecten voorheen indirect profiteerden van gereserveerde kleinverbruikerscapaciteit, vallen zij vanaf 1 juli 2026 onder het nieuwe prioriteringskader. Dit hield echter niet in dat nieuwe woningbouwprojecten altijd een aansluiting konden krijgen, maar de kans daarop was wel groter. Woningbouw valt binnen de categorie 'essentiële basisbehoeften' en krijgt daarmee prioriteit, maar dit biedt geen garantie op een directe aansluiting. De daadwerkelijke beschikbaarheid van capaciteit blijft afhankelijk van beschikbare ruimte op het net, keuzes van de netbeheerder en volgorde van aanvragen.

Om gemeenten meer handelingsperspectief te bieden wordt landelijk gewerkt aan de methode 'Eerder aanvragen'. Hiermee kunnen gemeenten vanaf 1 oktober 2026 al in een vroeg stadium netcapaciteit aanvragen voor toekomstige

woningbouwprojecten. Over deze werkwijze heeft de gemeente op 24 april 2026 een brief ontvangen van de provincie Noord-Holland (D-172582). De brief "Woningbouw en netcongestie" is als bijlage aan dit memo toegevoegd.

Voor Beverwijk betekent de nieuwe methode van eerder aanvragen, dat dit dat netcapaciteit een expliciete randvoorwaarde wordt bij woningbouw. Daarnaast is vroegtijdige afstemming met Liander en TenneT noodzakelijk, raakt gebiedsontwikkeling steeds meer gekoppeld aan energie-infrastructuur en wordt netbewust bouwen belangrijker.

IJmondiale samenwerking

In IJmondiaal verband wordt bekeken wat de impact is van het nieuwe ACM-prioriteringskader en hoe gemeenten hier zoveel mogelijk gezamenlijk invulling aan kunnen geven. Beverwijk werkt hierin samen met Heemskerk en Velsen. Beverwijk geeft voorkeur aan een samenwerking per (onder)station, wat zou betekenen dat we mogelijk wél samenwerken met Uitgeest, maar niet met Zuid-Kennemerland. Deze opzet wordt momenteel getoetst bij Heemskerk en Velsen.

De samenwerking richt zich met name op bestuurlijke afstemming, de gezamenlijke lobby en afstemming met netbeheerders en provincie. Op 21 april 2026 hebben de colleges van de IJmondgemeenten gezamenlijk een oproep gedaan aan de provincie Noord-Holland om regie te nemen op het dossier netcongestie en het ACM-prioriteringskader. In deze brief geven de gemeenten aan zich zorgen te maken over stilvallende gebiedsontwikkelingen, concurrentie tussen gemeenten, het gebrek aan regionale regie en de maatschappelijke en economische gevolgen van netcongestie. De gemeenten verzochten de provincie om een coördinerende rol te pakken en samenwerking tussen gemeenten te organiseren en daarmee regie te voeren richting Rijk, VNG, IPO en netbeheerders. Deze brief is toegevoegd als bijlage aan deze memo (D-171691).

Rol van provincie en Rijk

De provincie Noord-Holland heeft inmiddels aangegeven een meer coördinerende rol te willen vervullen, om onderlinge concurrentie zo veel mogelijk te voorkomen. Daarbij zet de provincie onder andere in op ondersteuning van gemeenten. Daarnaast lobbyen provincie, VNG en IPO gezamenlijk richting het Rijk en de ACM voor meer duidelijkheid over de toepassing van objectieve criteria, en daarbij de volgorde van prioritering en de uitvoerbaarheid van het nieuwe systeem. Tegelijkertijd benadrukken zowel provincie als gemeenten dat de structurele oplossing ligt in het uitbreiden van het elektriciteitsnet, verzwarend van de bestaande infrastructuur, de bouw van nieuwe hoogspanningsstations én slimmer gebruik maken van het huidige net.

Wat doet Beverwijk momenteel?

De gemeente Beverwijk zet op verschillende manieren in op het beperken van de gevolgen van netcongestie.

1. **Energiehubs:** de gemeente ondersteunt energiehub-initiatieven op bedrijventerreinen. Energiehubs maken het mogelijk dat bedrijven gezamenlijk energie opwekken, slimmer energie verdelen en de beschikbare capaciteit efficiënter benutten. Binnen Beverwijk lopen verschillende initiatieven, waaronder een vergoederd initiatief op het bedrijventerrein waarbij ondernemers concreet werken aan de realisatie van een energiehub en een nieuw initiatief vanuit een initiatiefnemer op Sportpark Adrichem.
2. **Regionale samenwerking:** de gemeente werkt nauw samen met verschillende regionale en landelijke partijen. Waaronder Liander, TenneT, provincie Noord-Holland, GreenBiz IJmond, Energieregio Noord-Holland Zuid en de IJmondgemeenten.
3. **Energiebesparing en slimmer gebruik:** daarnaast zet de gemeente in op de stimulering van zonnepanelen, de verduurzaming van bedrijventerreinen, energiebesparende maatregelen voor inwoners en bewustwording rondom energiegebruik. Ook wordt ingezet op naleving van de energiebesparingsplicht. De Omgevingsdienst IJmond voert hiervoor toezicht en controles uit, terwijl de gemeente een stimulerende en ondersteunende rol vervult richting ondernemers.
4. **Netbewuste gebiedsontwikkeling en flexibiliteit.** Bij nieuwe ontwikkelingen wordt steeds nadrukkelijker gekeken naar mogelijkheden zoals netbewust bouwen, slim laden en het beperken van piekbelasting.

Grijs voor Groen en Flextender

Op dinsdag 14 april 2026 heeft de Energyboard een brief verzonden aan bestuurders over de inzet van zogenoemde Flextenders en het principe 'Grijs voor Groen'. Deze brief is als bijlage toegevoegd aan dit raadsmemo (D-174116).

In de brief wordt toegelicht dat netbeheerders tijdelijke maatregelen onderzoeken om het elektriciteitsnet te ontlasten en zo meer ruimte te creëren voor woningbouw, verduurzaming en economische ontwikkelingen. Eén van deze maatregelen betreft het principe 'Grijs voor Groen', waarbij tijdelijk gebruik wordt gemaakt van installaties die werken op gas of (bio)diesel om piekbelasting op het elektriciteitsnet op te vangen. Hoewel dit niet de gewenste eindsituatie is, kan deze tijdelijke inzet bijdragen aan het voorkomen van overbelasting van het elektriciteitsnet en het beperken van vertragingen door netcongestie.

Daarnaast werken netbeheerders met zogenoemde Flextenders, waarbij bedrijven tijdelijk flexibel vermogen beschikbaar stellen op momenten dat het elektriciteitsnet zwaar belast wordt. Gemeenten spelen hierbij een belangrijke rol in het vinden van geschikte locaties en het afgeven van vergunningen.

Communicatiestrategie

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners moeten tijdig, duidelijk en met regelmaat over dit thema worden geïnformeerd. De communicatie richt zich daarbij op bewustwording, verwachtingsmanagement en het bieden van handelingsperspectief.

Onze communicatiestrategie richt zich op *gericht actief* communiceren, door informatie te plaatsen op relevante gemeentelijke webpagina's. We bieden praktische handelingsperspectieven en informeren het KCC en het energieloket voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, zodat zij met goede adviezen kunnen komen. Hierbij geven we duidelijk aan wat onze bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn. Maar vooral ook waarvoor we niet aan de lat staan, we kunnen namelijk geen voorrang geven voor bepaalde aansluitingen.

Perspectief en vooruitblik

De verwachting is dat de druk op het elektriciteitsnet de komende jaren verder zal toenemen. Tegelijkertijd wordt door netbeheerders gewerkt aan uitbreiding van hoogspanningsstations, nieuwe 380 kV-infrastructuur, verzwaring van bestaande stations en uitbreiding van ondergrondse kabelverbindingen. Deze uitbreidingen vragen veel ruimte, tijd en investeringen. Daarom wordt verwacht dat structurele verlichting van de congestieproblematiek pas richting 2038 zichtbaar wordt.

Tot die tijd blijft inzet nodig op energiebesparing, flexibiliteit, slimme energiesystemen, energiehubs, netbewuste gebiedsontwikkeling en regionale samenwerking.

Conclusie

Netcongestie ontwikkelt zich tot één van de belangrijkste ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken van de komende jaren. Het nieuwe ACM-prioriteringskader zorgt ervoor dat schaarse netcapaciteit anders verdeeld wordt. Dit heeft directe gevolgen voor inwoners, ondernemers, woningbouw en gebiedsontwikkeling. Voor gemeenten betekent dit een nieuwe rol waarin vroegtijdige afstemming, regionale samenwerking en communicatie steeds belangrijker worden.

De structurele oplossing ligt uiteindelijk in de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Tot die tijd zet Beverwijk samen met regionale partners in op tijdelijke oplossingen, samenwerking, energiehubs, slimmer energiegebruik en het zoveel mogelijk beperken van maatschappelijke gevolgen.

Het college blijft de ontwikkelingen nauwgezet volgen en zal uw raad hierover blijven informeren.

Bijlage(n)

Brief provincie - Woningbouw en netcongestie (D-172582)

Uitgaande brief - Call to action provincie (D-171691)

Brief Energyboard - Grijs voor Groen (D-174116)